

Sygn. akt V CSK 118/20

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z wniosku P. S.A. w K.
przy uczestnictwie B. T.
o zasiedzenie służebności gruntowej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 grudnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 27 sierpnia 2019 r., sygn. akt III Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od B. T. na rzecz wnioskodawczyni kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2019 r. Sąd Okręgowy w G., na skutek apelacji wnioskodawczyni P. S.A. w K. od postanowienia Sądu Rejonowego w G. z dnia 2 czerwca 2017 r., oddalającego jej wniosek o zasiedzenie służebności gruntowej, zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że stwierdził, iż wnioskodawczyni nabyła z dniem 2 stycznia 2013 r. w drodze zasiedzenia bliżej oznaczoną w sentencji służebność przesyłu na nieruchomości uczestnika B.T..

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, uczestnik wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt

1, 2 i 4 k.p.c. Jego zdaniem, w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, wyrażające się w następujących pytaniach:

1. czy przedsiębiorstwo państwowe można uznać w okresie do dnia 1 lutego 1989 r. za samoistnego posiadacza nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej (art. 352 k.c.),

2. czy dopuszczalne jest zaliczanie posiadania przez przedsiębiorstwo państwowe wykonywane przed dniem 1 lutego 1989 r. do okresu potrzebnego do nabycia służebności przez zasiedzenie przez następcę prawnego tego przedsiębiorstwa,

3. czy zakwalifikowanie korzystania z nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przez przedsiębiorstwo państwowe jako posiadania samoistnego, jest możliwe dopiero od dnia 2 lutego 1989 r., czy też jest możliwe także przed tą datą?

W ocenie skarżącego, w sprawie istnieje także potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów w zakresie tego, czy istnieje możliwość doliczenia posiadania służebności przez przedsiębiorstwo państwowe wykonywanego przed dniem 1 lutego 1989 r. do okresu potrzebnego do nabycia służebności przez zasiedzenie przez następcę prawnego tego przedsiębiorstwa.

Ponadto uczestnik wywiódł, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w zakresie podniesionych w niej naruszeń prawa materialnego, ze względu na przerwanie biegu zasiedzenia wskutek trzech czynności uczestnika postępowania, a także brak upływu terminu zasiedzenia. Bieg zasiedzenia bowiem został przerwany przez złożenie przez uczestnika wniosku z dnia 7 września 2009 r. o zawezwanie do próby ugodowej w przedmiocie zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie, złożenie pozwu w dniu 11 sierpnia 2011 r. w tym samym przedmiocie oraz złożenie w niniejszym postępowaniu odpowiedzi na wniosek z dnia 29 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują

pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Powołanie się zaś na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w

dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por. m.in. postanowienia z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ., z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ., z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, nie publ., z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl., z dnia 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, nie publ., z dnia 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, nie publ.).

Natomiast skarżący, który powoła się na przyczynę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., winien zaś wykazać, że zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, nie publ., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, nie publ.).

Skarżący nie wykazał wystąpienia powołanych we wniosku przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Twierdzenie o wystąpieniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz rozbieżności w orzecznictwie pomija, że kwestia dopuszczalności zaliczania okresu posiadania przez Skarb Państwa służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu do okresu posiadania

wymaganego do nabycia służebności przez zasiedzenie przez przedsiębiorstwo państwowe albo przez następcę prawnego takiego przedsiębiorstwa była przedmiotem licznych rozstrzygnięć Sądu Najwyższego - późniejszych niż przywołane przez skarżącego - w których zaakceptowano możliwość takiego doliczenia, niezależnie od rozbieżności poglądów co do tego, czy przedsiębiorstwo państwowe może być uznane przed dniem 1 lutego 1989 r. za posiadacza służebności odpowiadającej służebności przesyłu w rozumieniu art. 336 i art. 352 k.c., czy też za posiadacza należy uznać Skarb Państwa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2014 r., V CSK 167/13, nie publ., z dnia 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, nie publ. i z dnia 14 grudnia 2018 r., I CSK 693/17, nie publ. oraz powołane w nich judykaty). Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej nie zawiera argumentów przekonujących o dalszym występowaniu sygnalizowanych wątpliwości lub potrzebie zmiany dotychczasowego orzecnictwa Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy wypowiadał się też wielokrotnie co do możliwości przerwania biegu terminu zasiedzenia służebności przesyłu, wskazując, że wytoczenie przez właściciela przeciwko posiadaczowi służebności powództwa o zasądzenie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu nie przerywa biegu zasiedzenia tej służebności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2014 r., V CSK 167/13, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2015 r., II CSK 639/14, nie publ., uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2014 r., III CZP 45/14, OSNC 2015 r., Nr 5, poz. 54), podobnie jak zawezwanie do próby ugodowej, dotyczące wykupu zabudowanej nieruchomości na podstawie art. 231 § 2 k.c., skierowane przeciwko jej posiadaczowi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2018 r., I CSK 693/17, nie publ.). Twierdzenia skarżącego o zawezwaniu do próby ugodowej o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości oraz wytoczeniu powództwa w tym samym przedmiocie przed wskazaną przez sąd datą zasiedzenia służebności nie mogły zatem usprawiedliwiać oceny o kwalifikowanej wadliwości zaskarżonego orzeczenia. Takiej oceny nie mogło również uzasadniać twierdzenie dotyczące przerwania biegu przedawnienia wskutek złożenia w niniejszej sprawie przez skarżącego odpowiedzi na wniosek o zasiedzenie, już tylko z tej przyczyny,

że ustalona data zasiedzenia poprzedza datę tej odpowiedzi. Należy też zaznaczyć, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, iż określone kwestie stanowią istotne zagadnienia prawne i uzasadniają potrzebę wykładni przepisów, a zarazem - formułując własne zapatrywanie - że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Stanowisko to jest wewnętrznie sprzeczne, jeżeli bowiem dany przepis budzi poważne wątpliwości, które są źródłem rozbieżności w orzecznictwie lub w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego wyjaśnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy, to ewentualny błąd orzeczniczy popełniony w tym zakresie przez sąd drugiej instancji nie może mieć tym samym charakteru oczywistego i podstawowego (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2016 r., I CSK 477/15, nie publ. i z dnia 19 kwietnia 2018 r., akt I CSK 707/17, nie publ.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął na podstawie art. 520 § 2 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹, art. 13 § 2 k.p.c. i § 5 pkt 3 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

jw